

ності, правової культури і правової самосвідомості, духовності, ініціативності, самостійності, толерантності, здатності до успішної соціалізації в суспільстві, професійної зрілості є нині одним з актуальних завдань вищої медичної освіти.

При організації освітнього процесу в руслі ідей модернізації освіти в медичних ЗВО необхідною умовою стає виконання таких вимог: домінування дослідницьких методів навчання, організація творчої діяльності, що потребує широкого перенесення, екстраполяції ідей і методів із суміжних наук, їхньої генералізації та інтеграції як гносеологічної і процесуальної основи становлення професійних компетенцій, спрямованих на оригінальне мислення і нестандартне розв'язання професійних завдань; саморозвиток студента як суб'єкта освітньої, творчої і професійної діяльності, його акмеологічних здібностей до творчості та самовдосконалення, мотивація інтелектуальних досягнень, розвиток аналітико-діагностичних умінь, прогноз професійних дій.

Тому вкрай важливим завданням формування професійного світогляду майбутнього лікаря стає досягнення такого рівня якості освіти, який дасть йому можливість включитися в активну професійну діяльність, бути здатним діяти в різних професійних ситуаціях і проявити себе як високоморальна особистість зі сформованою духовно-моральною і життєвою позицією. Треба неодмінно пам'ятати, що медичний працівник – не лише представник певної професії: він водночас і філософ, і громадянин, і суспільний діяч із пріоритетами моралі, доброчинності й совісності. Делікатність, чуйність, терплячість, компетентність – неодмінні умови успіху лікарювання й етичного самовдосконалення студентів-медиків.

Список використаної літератури

1. Косарев И.И. Педагогические аспекты высшего медицинского образования / И.И. Косарев, А.В. Попков. – М.: ФГУП Экспериментальная типография, 2003 г. – 274 с.
2. Кульбашна Я.А. Концептуальные принципы модернизации современного высшего медицинского образования / Я.А. Кульбашна, С.А. Кабанова, А.А. Кабанова // Вестник Витебского государственного медицинского университета. – 2015. – Т. 14, №6. – С. 127-131.
3. Сокаль В.А. Проблеми модернізації вищої освіти України / В.А. Сокаль // Актуальні питання модернізації національної економіки України в умовах інтеграції до Європейського економічного простору: реформування державного сектору, бізнесу та освіти: зб. наук. праць I Всеукр. наук.-практ. конф. (30-31 січ., Полтава). – Дніпропетровськ, 2014. – С. 85-88.

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ПРІ ВИКЛАДАННІ ФАХОВИХ ДИСЦИПЛІН

Каськова Л.Ф., Андріянова О.Ю., Кулай О.О., Амосова Л.І., Яценко О.І.

Українська медична стоматологічна академія

Висвітлено самостійну роботу студентів як напрям навчання, який сприяє формуванню самостійності, ініціативності, дисциплінованості, почуття відповідальності, необхідних майбутньому фахівцю в навчанні та професійній діяльності.

Ключові слова: самостійна робота, навчальний процес, пізнавальна діяльність, студенти, інформаційні технології.

The article is devoted to the independent work of students as a direction of education which contributes to the formation of self-sustainability, initiative, discipline, sense of responsibility, necessary for the future of speciality in teaching and professional activities.

Keywords: independent work, educational process, cognitive activity, students, information technologies.

Сучасні умови розвитку й потреби всіх сфер суспільства потребують істотної модернізації структури і змісту освіти. Ці зміни спрямовані на підвищення конкурентоспроможності та професійної мобільності випускників закладів вищої освіти на ринку праці, поглиблення фундаментальності, посилення практичної спрямованості навчання, забезпечення наступності на всіх рівнях професійної освіти та безперервності в навчанні, що передбачає, перш за все, постійне оновлення знань уже після закінчення навчального закладу.

Сучасному суспільству необхідні фахівці, здатні оперативно приймати нестандартні рішення, діяти творчо, самостійно. Основним засобом формування цих рис є самостійна навчально-пізнавальна діяльність студентів. Самостійна робота студентів – важлива складова підготовки кваліфікованого фахівця, конкурентоспроможного на ринку праці, здатного до компетентної професійної діяльності на рівні світових стандартів. Цей вид діяльності студентів є частиною навчального процесу, а тому, як і всі його складові, становить собою систему організаційних і дидактичних заходів, спрямованих на підготовку за напрямками і спеціальностями фахівців. Так, відповідно до європейських стандартів самостійна робота студентів належить до основних видів їхньої навчальної діяльності.

Актуальність зазначеної проблеми зумовлена необхідністю подальшої розробки форм і методів організації самостійної роботи студентів закладів вищої освіти, а також перспективністю її розвитку.

Питання адаптації студента до умов навчання, де частка самостійної праці, самоорганізації, самоосвіти постійно збільшується, стає одним із пріоритетних напрямів роботи педагога в навчальному закладі будь-якого рівня. Організація самостійної роботи разом із накопиченням знань, умінь і навичок дає можливість розвивати творчі здібності студентів. Вони мають не лише брати активну участь у процесі сприйняття і засвоєння знань, а й мати щодо них власну позицію, бути спроможними застосувати вивчене на практиці, творчо переосмислювати, співвідносити здобуті результати діяльності з перспективами своєї майбутньої професії [3].

Для проведення самостійної роботи студентів необхідні такі умови: формування потреби й інтересу до самостійної роботи, врахування індивідуальних особливостей студентів під час визначення завдань, розробка індивідуальних творчих завдань над проблемними темами, висока мотивація студентів, наявність необхідного методи-

чного матеріалу.

Самостійна навчально-пізнавальна робота студентів охоплює різноманітні види індивідуальної й колективної діяльності студентів на практичних заняттях або в позааудиторний час за завданнями викладача, під його керівництвом, але без його безпосередньої участі. Цей вид діяльності стає завершальним етапом розв'язання навчально-пізнавальних завдань, які розглядалися на лекціях, семінарах, практичних і лабораторних заняттях. Адже знання можна вважати надбанням студента тільки за умови, що він доклав для їх засвоєння свої розумові й практичні зусилля.

Важливим завданням викладача закладу вищої освіти стає правильна організація самостійної роботи, забезпечення умов успішного її перебігу, що передбачає не лише базову, наукову, а й відповідну педагогічну його підготовку, вміння доцільно активізувати пізнавальні сили студентів у навчальному процесі.

Унаслідок проведення самостійної роботи в студента формуються такі риси:

- розвиток творчих здібностей та активізація розумової діяльності;
- потреба безперервного самостійного поповнення знань;
- засвоєння глибокої системи знань як ознаки їхньої міцності;
- самостійна робота студентів як результат їхніх морально-вольових зусиль.

Орієнтація на самостійну роботу студентів за добре організованого й науково обґрунтованого методичного забезпечення підвищує якісні показники освітнього процесу, відкриває нові перспективи для творчості [2].

Процес самостійного опрацювання й осмислення студентами навчального матеріалу допомагає мобілізувати творчі здібності студентів й активізувати внутрішні пізнавальні мотиви навчання.

Доведено, що тільки ті знання, які студент здобув самостійно, завдяки власному досвіду, думці й дії, будуть насправді міцні. Саме тому в навчальних закладах поступово, але неухильно переходять від передачі інформації до керівництва навчально-пізнавальною діяльністю, формування навичок самостійної творчої роботи [6].

Самостійна робота студента є не тільки основним засобом засвоєння студентом навчального матеріалу, а й залучає самостійно розв'язувати питання організації, планування, контролю за своєю навчальною діяльністю, виховуючи самостійність як особисту рису характеру. Цілеспрямована сукупність дій студента під керівництвом викладача на основі використання засобів супроводу навчального процесу передбачає можливість виконувати самостійну роботу на базі формування якостей рефлексивного керування.

Розширення функцій та зростання ролі самостійної роботи студентів не тільки веде до збільшення її обсягу, а й передбачає інтеграцію різних видів індивідуальної та колективної навчальної діяльності під час аудиторних, позааудиторних занять без участі викладача і під його безпосереднім керівництвом.

Пізнавальна діяльність студентів у процесі виконання самостійної роботи характеризується високим рівнем самостійності та сприяє залученню студентів до творчої активності, передбачає поетапне засвоєння нового матеріалу, його повторення й закріплення, застосування на практиці. Ефективність самостійної роботи залежить від її організації, змісту, взаємозв'язку і характеру завдань.

Серед найефективніших методів самостійної роботи студентів, що сприяють індивідуалізації та інтенсифікації навчального процесу, слід виділити метод застосування новітніх інформаційно-комунікаційних технологій у навчанні [4]. Застосування цих методів спонукає студентів до самостійних досліджень, підвищує мотивацію подальшої роботи, сприяє розвитку логічного мислення, творчої самостійної діяльності студентів.

Науково-технічний прогрес вимагає суттєвого вдосконалення форм подачі навчального матеріалу для засвоєння великого обсягу інформації на більш високому та якісному рівні. Саме широке впровадження комп'ютерних технологій у навчальний процес сприяє його інтенсифікації, розвиває ініціативність і творчість [1].

Значне поширення та необхідність використання методів застосування комп'ютерних технологій у процесі підготовки фахівців зумовили виділення їх у окрему групу сучасних методів навчання. Нині форми і методи самостійної роботи тісно пов'язані з використанням комп'ютерних технологій, які, безперечно, підвищують ефективність засвоєння студентами навчального матеріалу, сприяють розвитку розумових, творчих здібностей студентів; підвищують їхню зацікавленість та активність у засвоєнні знань [2;5]. Використання нових технологій дає змогу вирішити певні дидактичні завдання, що постають перед сучасним викладачем під час організації самостійної роботи студентів. Методи застосування комп'ютерних технологій у навчанні дають можливість диференціації, поглиблення індивідуалізації навчання, розширення інформаційних можливостей, контролю і самоконтролю, використання творчих завдань. Безумовно, використання інформаційних технологій не означає відмови від традиційних засобів навчання, але ускладнення, що виникають у процесі адаптації людини в сучасному світовому просторі, необхідність володіння сучасним фахівцем технічними засобами вимагають ширшого впровадження методів комп'ютерних технологій у навчання.

Отже, самостійна робота студентів – це основна форма організації навчання, яка охоплює різноманітні види індивідуальної й колективної навчальної діяльності на аудиторних і позааудиторних заняттях з урахуванням індивідуальних особливостей і пізнавальних можливостей студентів під керівництвом викладача чи без його безпосередньої участі.

У сучасних умовах перед педагогічними працівниками стоїть низка завдань із метою максимального наповнення навчальним матеріалом у організації самостійної роботи студентів, зокрема – створення електронного навчально-методичного посібника як носія навчально-наукового змісту навчальної дисципліни, який відповідає вимогам професійної підготовки майбутніх фахівців.

Велика кількість комп'ютерних курсів використовують нові можливості презентації навчального матеріалу: особлива інтерактивність, використання комплексу засобів представлення інформації: тексту, графіки, звуку, відео; індивідуалізація навчання; адаптивність; моделювання завдань і контроль виконання. Комп'ютерні програми особливо підходять для організації самостійної роботи студента із закріплення навчального матеріалу, вивченого на заняттях, і підготовки до аудиторних занять.

Застосування цих методів сприяє підвищенню рівня інтелектуального розвитку, виявленню творчих здібностей студентів, розвитку творчого мислення, підвищенню рівня самостійності, формуванню навичок колективної роботи, поліпшенню комунікативних навичок, емоційного стану студентів.

Педагогічно доцільно організована самостійна робота студентів спонукає їх отримувати навчальну інформацію з різноманітних джерел (від підручника – до Internet), формує навички самостійного планування й організації власного навчального процесу, що забезпечує перехід до безперервної освіти (самоосвіти) після завершення навчання в закладі вищої освіти, дає змогу максимально використати сильні якості особистості завдяки самостійному вибору часу і способів роботи, джерел інформації.

Отже, головне завдання організації самостійної роботи студентів – це використання традиційних та інноваційних форм і методів навчання, які б, доповнюючи один одного, становили єдину систему, яку можна адаптувати до особливостей навчального процесу в конкретному закладі вищої освіти з метою оптимізації навчання і підготовки висококваліфікованих фахівців.

Рациональна організація самостійної роботи студентів із використанням інноваційних форм та інформаційно-комп'ютерних технологій не тільки дозволяє інтенсифікувати роботу в якісному засвоєнні навчального матеріалу, а й закладає основи подальшої постійної самоосвіти і самовдосконалення, а інформаційно-освітнє середовище, яке створюється за допомогою інтеграції сукупності програмно-апаратних та традиційних форм навчання, визначає самостійну роботу студента як більш незалежну, пріоритетну і творчу.

Список використаної літератури

1. Активізація самостійної роботи студентів-стоматологів за допомогою комп'ютерного програмного забезпечення / [Чулак Л.Д., Штурмінський В.Г., Бас А.О., Вальда В.В.] // Вісник стоматології. – 2005. – №2. – С. 92-94.
2. Дзяк Г.В. Роль і місце самостійної роботи в підготовці лікаря / Г.В.Дзяк, Н.В.Ліхолетова, П.О.Неруш // Сучасні проблеми підготовки фахівців у вищих медичних та фармацевтичних навчальних закладах України: навч.-метод. конф.: тези доп. – Луцьк, 2000. – С. 104.
3. Демченко О. Дидактична система організації самостійної роботи студентів / О. Демченко // Рідна школа. – 2006. – № 5. – С. 68–70.
4. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології / І. М. Дичківська. – К. : Академвидав, 2004. – 351 с.
5. Шихальова С. В. Впровадження нових інформаційних технологій у процес вивчення іноземних мов / С. В. Шихальова // Педагогічний пошук. – 2002. – № 4. – С. 27– 28.

ПРАКТИЧНА ПІДГОТОВКА – ЗАПОРУКА ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ

Каськова Л.Ф., Кулай О.О., Андріянова О.Ю.

Українська медична стоматологічна академія

У сучасних умовах підготовка висококваліфікованого лікаря-стоматолога неможлива без ефективної практичної підготовки, яка діє, починаючи з другого курсу: практичні заняття, навчальна практика, плюс бажання, розум, витривалість, знання викладачів і студентів.

Ключові слова: практична підготовка, студенти, пропедевтика дитячої терапевтичної стоматології.

In modern conditions, the training of a highly qualified dentist is impossible without effective practical training, which runs from the second year: practical classes, academic practice, plus desire, mind, endurance, knowledge of teachers and students.

Keywords: practical training, students, propaedeutics of pediatric therapeutic dentistry.

Формування і всебічний розвиток особистості, забезпечення умов для самовизначення й самореалізації – провідна мета галузі освіти на етапі побудови розвинутого демократичного суспільства. Перебудова вищої освіти передбачає підготовку спеціалістів на вищому рівні, який має відповідати вимогам ринкових відносин, поєднувати глибокі фундаментальні теоретичні знання і практичні навички [1]. Згідно із Законом України "Про освіту" метою освіти є «підготовка конкурентоспроможного людського капіталу для високотехнологічного та інноваційного розвитку країни, самореалізації особистості, забезпечення потреб суспільства, ринку праці та держави у кваліфікованих фахівцях» [2]. У зв'язку із сучасними вимогами до підготовки студентів до праці та життя, активної участі у виробничій діяльності набуває особливого значення формування в студентів практичних навичок і вмінь.

Навички формуються на основі знання способів виконання дії. Найбільш успішно – швидко і безпомилково – студенти опановують навички на основі знання і застосування алгоритму чи алгоритмічного наказу. Успішно з цією метою можна застосувати завдання орієнтовної основи дій. На практичних заняттях студенти для відпрацювання практичних навичок застосовують орієнтовні карти дій, що містяться в методичних розробках для самостійної роботи студентів. Окрім цього, вони використовують складені викладачами кафедри алгоритми маніпуляцій, передбачені „Стандартом вищої освіти України” – державним нормативним документом, в якому узагальнюється зміст освіти, відображаються цілі освітньої та професійної підготовки, визначається місце фахівця в структурі господарства держави і вимоги до його компетентності.

Знання, навички і вміння перевіряються на різних етапах навчального процесу. На кафедрі дитячої терапевтичної стоматології з профілактикою стоматологічних хвороб УМСА студенти починають відпрацьовувати свої практичні навички і вміння з другого курсу, вивчаючи дисципліну «Пропедевтика дитячої терапевтичної стоматології». На кожному етапі перевірка виконує свої функції. На початку вивчення нового матеріалу перевіряємо знання базових уявлень і визначень. Основна функція такої перевірки – актуалізація знань і способів виконання дій.

На практичних заняттях студенти самостійно працюють із набором терапевтичного стоматологічного інструментарію. Особливу увагу звертаємо на самостійну роботу студентів із фантомами, відпрацювання на них практичних навичок препарування твердих тканин тимчасових і постійних зубів, накладання лікувальних прокладок, герметичних пов'язок, пломбування каріозних порожнин різними пломбувальними матеріалами, механічної та медикаментозної обробки кореневих каналів зубів, пломбування кореневих каналів різними пломбувальними матеріалами.